

רשק
שיעורי
תורה

היכלי תורה

ערש"ק פרשת וילך ד תשרי תשס"ט ♦ דף היומי בבלי: גיטין פד ירושלמי: נדרים כ

ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי

כתב הרא"ש בפרק ערבי פסחים (סי' י"ג): רב שלום ממתא חסיא כתב, שתקנו לומר צדוק הדין (צדקתך צדק שאנו אומרים במנחה של שבת), על שמת משה רבינו באותה שעה. והקשה הרא"ש, והלא אמר משה רבנו 'בן מאה ועשרים שנה אנכי היום', ודרשו רבותינו: היום מלאו ימי ושנותי, ואמרינן, בו ביום כתב "ג ספרי תורה, ובשבת היאך היה כותב. ומסיק הרא"ש, ששבעה באדר שמת בו משה רבנו, ערב שבת היה.

ונראה לפרש, שבאמת מת משה רבנו בערב שבת, אלא שחשובים חייו של משה לפני הקדוש ברוך הוא, וגם כשכבר הגיע יום מותו, האריך את חייו עד סופו של היום בקצהו האחרון ממש. בפרשת בראשית, את הפסוק 'ויכל אלקים ביום השביעי', פירש רש"י, בשר ודם שאינו יכול לכיון עתיו ורגעיו, צריך להוסיף מחול על הקדש, אבל הקדוש ברוך הוא שיכול לכיון, נכנס בו כחוט השערה והיה נראה כאילו כלה בו ביום. דוגמת זה, גם כשמת משה רבנו, ונסתלק באותו רגע שכלה יום ששי ונכנסה שבת, נראה היה כאילו מת בשבת.

אנינות על המת והספד, אינם נוהגים בשבת. אך מי שצריך להחשיך על התחום, כדי שיוכל מיד בצאת השבת לעסוק בצרכי המת, חלה עליו אנינות משעה שיצא כדי להחשיך על התחום. כאשר מת משה רבנו בכניסת השבת, לא חלו שום אבלות ואנינות, רק כאשר הגיעה שעת המנחה החלו אותם שחנו במחנה ישראל מרחוק, להכין את עצמם להספדו של משה רבנו, ובאותה שעה חלה עליהם אנינות.

מפני שבאותה שעה החלה בעם ישראל האנינות על משה רבנו, הרי אותה עת כאילו מת בה משה רבנו, ולכן אומרים צדוק הדין.

אף על פי שבפרשת האזינו (לב מח) מפרש רש"י את הפסוק 'בעצם היום הזה', שאמרו ישראל שלא יניחו את משה למות, ואמר הקדוש ברוך הוא הריני מכניסו בחצי היום, אין זו סתירה לדברינו. כי מה שאמרו ישראל שלא יניחוהו, היינו שלא יניחוהו לעלות להר, ומכיון שאמר הקדוש ברוך הוא למשה 'ומת בהר אשר אתה עלה שמה', לא יוכל למות כל זמן שלא יעלה בהר. העליה להר אכן היתה בחצי היום, אבל מיתתו של משה שפיר יש לפרש שהיתה רק בצאת היום.

ע"פ יעלת חן

נושאי הדף בעלון:

הזיק לחבירו ע"י שם.....גיטין פד

נהג שהזיק ע"י שנרדם באמצע

נסיעה.....גיטין פה

המגרש חוץ מפלוני.....גיטין פה

לימוד מסכת משניות אחת עבור שני

נפטרים.....גיטין פו

כתיבת תוארים בכתובה.....גיטין פז

גימטריא עם הכולל.....גיטין פז

תוקפו של הגט שנתן אברהם אבינו לשרה

אמנו.....גיטין פח

גודל איסור לדון בערכאות.....גיטין פח

הכוהו גוים ואמרו לו עשה מה שישראל

אומרים לך.....גיטין פח

חומר האיסור לילך לערכאות.....גיטין פט

חוששין לקול לאסור אשה לכהן.....גיטין פט

נתינת גט מחמת אהבה [שלא תיזקק

לחליצה].....גיטין צ

כפתור ופרח.....עמוד 5

הזיק לחבירו ע"י שם

בסוגיין דנו על הנותן לאשה גט על מנת שתעלה לרקייע, מה דינה. במסכת בבא מציעא (צד.) מבואר שאם נתקיים התנאי ועלתה לרקייע, הרי היא מגורשת, גם לחכמים החולקים על ר"י בן תימא.

תוס' בסוגיין (ד"ה על מנת) הקשו כיצד יתכן שעלה אדם לרקייע, וביארו שיתכן שעלה ע"י שם.

בשו"ת להורות נתן (ח"ו סי' קלז) כתב לדייק, שאף כשקיים את דבריו ועלה לרקייע ע"י שם, הרי זה נחשב כאילו עשה זאת וקיים התנאי בעצמו. אולם כתב לדחות ראייה זו, שבסוגיין התנאי שהתנה עמה לא היה על עצם העלייה אלא ע"מ שתהא ברקייע, וכיון שעלה לא איכפת לנו כיצד עלתה, אבל באמת אין זה נחשב שעלתה בעצמה.

לפי זה דן על אדם שהזיק את חבירו ע"י שאמר שם משמות הקודש שמזיק אם חייב לשלם לו על הנזק, אם נחשב הדבר כאילו הוא עשה הנזק בעצמו וחייב, או אולי נחשב כאילו עשה ע"י דבר חיצוני ופטור מלשלם. וציין **לשו"ת הלכות קטנות** (ח"ב סי' צח) שכתב שההורג נפש ע"י שם או כישוף, כיון שבדיבורו הרי הוא עושה מעשה, אפשר שהוא חייב ועליהם נאמר חץ שחוט לשונם (ירמיה טז).

בספרי הפוסקים ישנם נידונים רבים מעין זה, כגון על יצירת בהמה ע"י שם בשבת, כמבואר בספר **גזע ישי** (מערכת אלף אות א) שחקר, אם מותר לברוא אדם או בהמה בשבת ע"י ספר יצירה, ואחרי פלפולו העלה שהיות שאין במלאכה זו שום דרך אחרת כי אם דרך צרוף אותיות השם שבו נברא העולם ובכך יברא, אין לטעון שאין דרך בריאה בכך, בכדי שנאמר שהוא מלאכה כלאחר יד, אלא זה הוא דרך מלאכה זו של בריאת האדם או בהמה, שכך היתה בריאת העולם ע"י צירוף אותיות של שם זה, א"כ יש בזה משום איסור עשיית מלאכה של בונה, ומי שעוסק בספר יצירה ובורא אדם או בהמה ביום השבת עבר על 'לא תעשה כל מלאכה ביום השבת'.

אך **בשו"ת כרם חמד** (אנקאווא, ח"א סי' ג) כתב להשיג על דברי הגזע ישי הנ"ל, שהיכן נמצא שורש מלאכה זאת במשכן, ואפילו תולדה אין זה כיון שצריך תולדה הדומה לאב, והאב שהוא בונה הוא בדבר גשמי הניטל מיד ליד, ולא בדבר רוחני שלא היה בנין כזה במשכן כלל.

ובספר **לב חיים** (פאלאג'י, ח"ב סי' קפח) הביא ראייה לדברי **הגזע ישי**, **משו"ת הלכות קטנות** הנ"ל. ועפ"י עלה בדעתו שם לאסור איסור להשתמש בסגולה כדי לכבות הדליקה בשבת, מפני שזה כמכבה בידים, אלא ששוב חזר הלב חיים שם להתיר לכבות באופן זה, היות שע"י הסגולה והמזמור שקורא אינו עושה שום מעשה לכבות, אלא שהוא איתערותא לתתא [התעוררות בעולם הזה] כדי שיהיה איתערותא לעילא [בשמים], והמכבה הוא ד' יתברך המשגיח בתחתונים ע"י שרואה זכות מה שעושים למטה, והרי זה גרמא דגרמא, לכן באופן זה אין שום חשש איסור.

נהג שהזיק ע"י שנרדם באמצע נסיעה

בסוגיין הובא מחלוקת התנאים על האומר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר, שלדעת רב יהודה אל יישן היום שמא יישן למחר, ולדעת רב נחמן יישן היום ואין חוששין שמא יישן למחר, שדבר זה תלוי ביד האדם שבידו להימנע משינה.

והנה בתוס' (ב"ק כז: ד"ה ושמואל) מבואר שאף שאדם מועד לעולם, מ"מ אם הזיק באונס גמור הרי הוא פטור.

לענין שומר שכר, כתבו התוס' (ב"ק נז. ד"ה כגון) שאם נגנב ממנו באונס גמור הרי הוא חייב, אך במקום אחר (ב"מ מב. ד"ה אמר) כתבו שגם שומר שכר פטור בנגנב ממנו באונס גמור.

דוגמא לאונס גמור, כתבו התוס' (ב"ק שם), כגון בא עליו חולי של טירוף הדעת או שינה נפלה עליו באונס.

אך י"א שאם נאנס ונרדם אין זה בכלל אונס גמור, עיין **בב"י** (ח"מ סי' שג) שהביא דעות הראשונים בזה.

ובדברי גאונים (כלל צו אות נב) הביא בשם **הטורי אבן** שכתב על אחד ששכר את חבירו לשמור סחורתו בלילה בשוק, ותקפה עליו משנתו וישן ונגנב הסחורה, שיש לחייבו אף אם היה שומר חנם, כיון ששכרו בלילה בשוק הרי הוא כנשכר שלא לישן, והוא פושע כיון ששיער בנפשו שלא לישן.

בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' שא) נשאל על נהג שישן באמצע נסיעתו ועי"ז נגרם אסון, אם השינה בגדר אונס בלבד שחייב רק בנזק ולא ברפוי, או הוא בגדר אונס קרוב לפשיעה שחייב מלבד הנזק גם ברפוי.

והשיב שאם הנהג נרדם בנסיעה הארוכה מיד קרוב לתחילת הנסיעה, אין ספק שהנהג פשע בנפשו ונפש אחרים שלא ישן מספיק והכניס עצמו בנסיעה כזאת, אולם אם אירע האונס קרוב לסוף הנסיעה שדרך העולם שגם אם ישן קודם כראוי מכל מקום יתכן שתפול על אדם תרדמה ע"י נסיעה ארוכה בפרט בחשכת לילה, ובזה קשה לקבוע שהוא אונס קרוב לפשיעה.

המגרש חוץ מפלוני

אמר לה הרי את מותרת לכל אדם, חוץ מפלוני, או אי את מותרת אלא לפלוני, אינו גט. אבל אם היה אותו פלוני שהוציא מכלל הגט, מי שאין קידושין תופסים לו בה, הרי זה גט כשר. היו קדושין תופסין לו בה, אע"פ שהוא מחייבי לאוין, אינו גט.

המגרש ואמר לו חוץ מפלוני והוא קטן, אינו גט. ויש אומרים שאם שייר קטן היא ספק מגורשת.

שייר את בעל אחותה, או ששייר מי שעתידי עדיין להוליד, או שאמר לה חוץ מזנותיך או חוץ משלא כדרכה, או חוץ מקידושי שטר וביאה, או חוץ מהפרת נדריך שאת אשתי לענין הפרת נדרים, או חוץ מירושתך שאם תמותי אני אירשך, או שאמר לה חוץ מלענין אכילת תרומה שלזה תשארי אשתי, הרי זה ספק מגורשת.

יום ראשון ו תשרי

גיטין פו

לימוד מסכת משניות אחת עבור שני נפטרים

בשׁו"ת דובב מישרים (ח"ב ס"י טו) כתב ללמוד ממה שאמרו בסוגיין, לה ולא לה ולחברתה, שאין אדם יכול לכון בדבר אחד עבור שניים, ולפי זה כתב שא"א לומר קדיש אחד עבור שני נפטרים.

כדבריו מבואר **בשׁו"ת קרן לדוד** (ס"י לב) שנשאל על מי שהשכיר עצמו להתפלל לפני התיבה ולומר קדיש וללמוד משניות לעילוי נשמת פלוני, ובתוך הזמן נפטר אביו, וצריך לעשות כל זאת לעילוי נשמת אביו, ופסק שיאמר קדיש וילמד משניות על כל אחד בנפרד, והתפילה לפני התיבה אינו יכול להתפלל עבור שניהם.

ובשׁו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א ס"י נד) כתב, בדבר אדם שפרנסתו היא בזה שהוא שמש בביהכ"נ, ואחד מהכנסותיו הוא לומר קדיש על אלו שלא הניחו בני זכרים שיאמרו קדיש, ורצונו לידע בעד כמה אנשים יכול לומר קדיש.

והשיב, הנה לענ"ד צריך שיהיה קדיש אחד ביום לכל אחד, ולכן כשיתפלל לפני העמוד יהיה לו עוד קדישים, ואם יש בביהכ"נ שני מנינים יש כפול קדישים, ואחרי למודו במשניות וכדומה יהיה לו עוד קדישים, וכפי סכום הקדישים שיכול לומר כך יהיה סך האנשים הנפטרים שיאמר בעדם.

והטעם הוא שמעיקר הדין כפי שנהגו בדורות הראשונים היו חולקים הקדישים בין האבלים, והיו מטילים גורל אם היה רק קדיש אחד לשנים ולשלשה אנשים, כמבואר **במג"א** (או"ח ס"י קלב סק"ב), והיה נמצא שהיה כל אחד אומר רק קדיש אחד ביום, ולפעמים גם קדיש אחד לא אמר, אם היו שם הרבה חיובים ומיעוט קדישים, אבל ברוב הפעמים היה לו קדיש אחד ליום, ולכן גם כששוכרים אדם אחר שיאמר עבור קרובים די בזה כשיאמר רק קדיש אחד ליום, ואף שיזדמן כמה פעמים מצד יא"צ שבביהכ"נ וכדומה שלא יוכל לומר איזה קדיש, מאחר שברוב הפעמים יאמר יוצא בזה יד"ח. ולכן יחשוב השמש הנ"ל כמה קדישים אפשר לו לומר ברוב הפעמים, וכמספר הזה אנשים יכול לומר קדיש עבורם ולא יותר, וטוב שירשום אצלו שקדיש זה הוא בעד איש זה וקדיש זה הוא בעד איש זה.

והוסיף **האג"מ**, אבל אף שמצד הדין מספיק קדיש אחד, אם הקרוב שמשלם להאומר קדיש חושב שיאמר קדישים הרבה, אפשר שרק בעד זה משלם מה שהתנה ויהיה זה בחשש גזל, ואף שבסתמא כשלא דברו כלום יכול לעשות כמו עיקר הדין שיוצא בקדיש אחד, אבל אפשר שמצד חסרון ידיעה זו חושב הקרוב בברור שיאמר הרבה קדישים, ואף בסתמא יש לחוש לגזל, לכן טוב לומר זה לקרוב שמשלם שיאמר קדיש אחד ביום עבור קרובים משום שיותר לא צריך, ואם יפרסם ויהיה ידוע זה להרבה בנ"א שהוא אומר רק קדיש אחד לכל אחד לא יצטרך להתנות בפירוש, שיש אז לתלות שידע הקרוב שמספיק בקדיש אחד כשלא התנו בפירוש.

יום שני ז תשרי

גיטין פז

כתיבת תוארים בכתובה

ברמ"א (אבהע"ז ס"י קיט ס"ז) כתב שלכתחלה אין כותבין בגט רב או חכם אפילו אם מוחזק בכך אלא כותבין פלוני בן פלוני. **ובס' נחלת שבעה** (ס"י יב סט: ז) כתב שיש להקפיד בכתובה בכל דבר שמדקדקים בגט.

אך **בשׁו"ת מהר"מ מינץ הקדמון** (ס"י קט) **ובתשב"ץ** (ח"ג ס"י שא) כתבו בנוסח הכתובה תואר 'רבי' ו'מרת', וכן הוא בעוד ספרים שהביאו נוסח הכתובה.

בשׁו"ת קנה בושם (ח"ג ס"י קח) נשאל על אשר חדשים מקרוב באו לחדש שלא לכתוב שום תואר בכתובה היות שליודעי חן מצטרפים לפעמים גם התוארים לצירופים מסויימים ויכול להיות ח"ו לגרועותא, אם יש לחשוש לזה. והשיב שלא מצינו בפוסקים שחששו לזה, ואדבא בספרי הפוסקים בנוסחאות הכתובה כתבו תוארים, ומבואר שהמנהג היה מאז ומקדם לכתוב תואר המתאים והראוי לכל אחד ואחד לפי מהללו ושבחו, ואין לשנות המנהג בזה.

אולם **בשׁו"ת משנה הלכות** (ח"ד ס"י קכח) כתב לדייק כמה שאמרו בסוגיין, וליתכשר האי בראובן והאי בן יעקב עד, שהיו כותבים רק ראובן בן יעקב, שמעון בן יעקב, ולא כתבו בן מוה"ר וכיוצא בו. וכתב שמכך יש ללמוד להקפיד בכתובה שלא לכתוב התוארים, רק יחתום שמעון בן יעקב עד או כיוצא בו, וגם ז"ל או שליט"א לא יכתוב, וצריך לומר שזה לא זלזול באביו, כיון שאינו קורא את אביו בשמו אלא שהוא מזהה את עצמו ומכיר כי הוא זה, ואין לו דרך אחרת להכיר את שמו להגיד שהוא ראובן בן יעקב, וזלזול בשם אביו הוא כשקורא אביו בשמו בינו לבין עצמו או ברבים בין אנשים, שאז צריך לומר לו אבי מורי או כיוצא בו, ועוד כתב שיש לומר שבכתב אין איסור לכתוב שם אביו. ועיי"ש עוד מה שכתב בזה. וע"ע **בשׁו"ת להורות נתן** (ח"יב ס"י קיד).

גימטריא עם הכולל

בספר **לקט יושר** (ח"א או"ח עמוד ג ענין ב) כתב, שאחד הטעמים שקרא לספרו 'לקט יושר', כי הוא בגימטריא שם המחבר. והוסיף וביאר שאף שחסר אחת במניין שמו אין להקפיד ע"ז, שאין להקפיד אם חסר אחד במניין בגמטריא, וראיה לזה מסוגיין שאמרו שהקדים הקב"ה שתי שנים למניין ונושנתם שהוא גימטריא תתנב והם גלו לסוף תתנ שנה, ומכך שהוצרכו להקדים ב' שנים, מוכח שאם היה שינוי רק של מניין אחד, לא היה בזה כדי דיוק שאי"ז הגימטריא, משום שאין מקפידים בגימטריא על שינוי של אות אחת, עיי"ש.

רמזים נוספים נאמרו בזה, **בדבש לפי** (מערכת ג אות יד) הביא בשם **גורי האר"י**, שיש לדייק כן מהכתוב (בראשית מח ה) 'אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו ל' ומנשה ואפרים גימטריא ראובן שמעון ואחד חסר, הרי שאחד אינו מעכב.

תוקפו של הגט שנתן אברהם אבינו לשרה אמנו

בסוגיין דנו על גט שניתן בכפייה. רבינו בחיי (פרשת וירא, בראשית כג) כתב בשם רבינו חננאל שכשבא אברהם אבינו ע"ה לגרר גירש את שרה אשתו, לפי שהיה ירא שמא יהרגוהו, וגירושין הללו היו באונס מפני הפחד, ולכן אמר השי"ת לאבימלך 'והיא בעולת בעל' שעדיין היא אשת איש, יען שאברהם לא גירשה ברצון, והרי זה גט באונס ואין הגט כשר, ואבימלך טען ואמר 'הגוי גם צדיק תהרוג' שהלא אצל גוי אפילו גט באונס כשר. וכך הובא גם במדרש תלפיות (אות א ענף אברהם ד"ה רבינו).

בספר רביד הזהב (וירא שם) כתב להסתפק אם אפשר ללמוד ממעשה זה לדינא. ועיין בהערות (שם) שביאר כמה וכמה הלכות שיש ללמוד ממעשה זה. ועיין במל"מ (גרושין פ"ב ה"כ) שדן על מי שגירש את אשתו כדי להציל את נפשו אם הגט הוא באונס ופסול. או שמא כיון שרצה להציל את עצמו ולא אנסוהו על הגט חשוב רצון והגט כשר.

בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' רסג) ביאר שכשרותו של גט כזה אינו שייך לנידון משנתנינו על גט מעושה שמבואר שבישראל כשר מכח מצוה לשמוע דברי חכמים, ובעכו"ם פסול. כיון שמשנתנינו דנה רק על אלו שחייבים מדינא להוציא וליתן כתובה, אבל מי שאינו מחוייב מצד הדין לגרש, ואונסים אותו לגרש בע"כ, אינו גט לדברי הכל. ולכן בישראל גט כזה אינו גט, ומכל מקום בגוי אפילו גט כזה הרי הוא מועיל, והיינו שאם אנס עכו"ם לעכו"ם לגרש את אשתו וגירשה הוי גירושין לגביהו, מפני שבעכו"ם אין דין כריתות, אלא הגירושין תלויים 'בשילוח', וכיון ששילחה שילחה, יהיה באיזה אופן שהוא, אבל בישראל שצריך כריתות וספר ודעת ולשמה לא מועיל באונס.

גודל איסור לדון בערכאות

אסור לדון בפני דיני עובדי כוכבים ובערכאות שלהם אפילו בדין שדנים כדיני ישראל, ואפילו נתרצו שני בעלי הדינים לדון בפניהם, אסור. וכל הבא לידון בפניהם, הרי זה רשע, וכאילו חרף וגדף והרים יד בתורת משה רבינו ע"ה. וביד בית דין לנדותו ולהחרימו עד שיסלק יד העובדי כוכבים מעל חבירו, וכן יש להחרים המחזיק ביד ההולך לפני עובדי כוכבים ואפילו אינו דן לפני עובדי כוכבים, רק שכופהו על ידי עובדי כוכבים שיעמוד עמו לדין ישראל, ראוי לנדותו.

מי שהלך בערכאות של עובדי כוכבים ונתחייב בדיניהם, ואחר כך חזר ותבעו לפני דיני ישראל, יש אומרים שאין נזקקין לו ויש אומרים דנזקקין לו אם לא שגרם הפסד לבעל דינו לפני עובדי כוכבים.

הכוהו גוים ואמרו לו עשה מה שישראל אומרים לך

אם דחקו אותו בית דין של ישראל במקום שכופין אותו לגרש, אלא שכפוהו על ידי גוים, ולחצו אותו הגוים ואמרו לו עשה מה שישראל אומרים לך, עד שגירש הרי זה כשר.

חומר האיסור לילך לערכאות

בסוגיין הובא האיסור ללכת לפני ערכאות. בחומר איסור זה ידועים דברי התשב"ץ (חוט המשולש טור א סי' יז אות א) שכתב לאנשי קהל בסכרא בענין חומר העון של ערכאות, הלא ידעתם חומר האיסור בזה להביא דינינו לפני ערכאותיהם, וכ"ש בדיני אישות, והוא כאיסור ע"ז ממש כמו שדרשו על פסוק (דברים לב לא) 'כי לא כצורנו צורם', ולפי שאתם העלמתם עין מענין זה, יש לנו להאריך ולהזכיר לכם ענין חומר עון זה ולהעיר לכם אותן בקצת מה שאמרו חז"ל בדבר הרע הזה, הלא אמרו ז"ל כי דבר זה יש בו חילול השם יתברך שאין לו כפרה בארבעה חלוקי כפרה כי אם במיתה, וגם יש בו עון ע"ז, כי בלכתם אל בית טענותיהם לדרוש ערכאותיהם בזה הם נותנים מעלה וחשיבות לאלהיהם ולתורתם, ומניחים אלקים חיים ומלך עולם ותורתו תורת האמת, ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים טז ד) 'רבו עצבותם אחר מהרו' כי הם נותנים מהר וחשיבות לאל אחר.

וכל זה הוא אם דיניהם כדינינו, וכ"ש אם הוא מוציא בדינים אשר פיהם דבר שוא מה שלא חייבה תורתנו תורת אמת, שנמצא גזול את חבירו וחומסו ואינו משיב גזילתו ואין לו כפרה לעולם, וחז"ל אמרו, לפנייהם ולא לפני עכו"ם, כי משפטיו יתברך לא נתנם אלא לעמו ישראל שנאמר (תהלים קמז ד) 'לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום', וכמה חומרות נמצאו בדברי רז"ל במדרשים וכו'.

וכתבו הראשונים ז"ל שמנדין על דבר זה, וכ"ש בזמנינו זה שהאומות מבקשים לנו מקום מאין יבא עלינו להיות הערכאות שלהם נוטל חלוקתו עם היורשים כאשר הוא חוק דתם, ויוצא מזה חורבה להם ולכל קהילות הקדש והייתם אתם גרמא בנזקין, ולכן עמדו ישרים עמודו לגדור פרץ להחזיר האנשים האלה החטאים בנפשותם למוטב ולמחות על יד המחזיק בדבר זה, ואם לא ישמעו לכם תודיעונו דברי האמת, ואנו נצוה את הנח"ש בגזירת עירין ומימר קדישין ונשך למאן דלא ציית לדינא, כי אין ראוי להעלים עין מהדבר הזה, וכל המזהירים יזהירו כזוהר הרקיע, ואשר לא ישמע לקול מורים נוע ינוע, והוא בחטאו ימות ועל ישראל שלום לבד ממנו.

חוששין לקול לאסור אשה לכהן

יצא קול על אשה שנתקדשה ונתגרשה, חוששין לקול לאוסרה לכהן. ודוקא שיצא הקול בלא אמתלאה, אבל אם יצא עם אמתלאה, כגון שיצא הקול שקדשה או גירשה על תנאי, או שזרק לה קדושין או הגט ספק קרוב לו ספק קרוב לה, אין חוששין לקול.

אם יש אמתלאה בגירושין ולא בקידושין, חוששין לקול הקדושין לאוסרה לעלמא ואין חוששין לקול הגירושין לאוסרה לכהן. ודוקא שיצא האמתלאה עם הקול מיד אבל אם יצא הקול ברור, ולאחר זמן יצא האמתלאה, אינה מבטלת הקול. ואם אח"כ נתברר שהיה הקול שקר, אפילו לא היה שם אמתלאה, מבטלין אותו. וכל קול שלא הוחזק בב"ד, אינו קול לחוש לו. יצא עליה קול חלוצה, יש אומרים שלא חוששים לקול זה, ומוותרת לכהן.

נתינת גט מחמת אהבה [שלא תזקק לחליצה]

בשו"ת מהר"ם לובלין (סי' קכג) הובא תשובה מהלבוש, ובדבריו העיר על שכיב מרע הנותן גט לאשתו וכוונתו שלא תזקק ליבם שנמצא שמגרשה מתוך אהבה, מנא לן לחכמים שגט כזה הוא גט, שהלא בתורה בפרשת גט כתיב (דברים כד א) 'והיה אם לא תמצא חן ביעיניו', שמשמע שדוקא כשמגרשה מחמת שנאה אז התירה התורה לגרש, אבל כשמוצאת חן ומגרשה לפוטרה מחליצה אולי בכה"ג לא התירה התורה לגרש.

הנודע ביהודה (מהדו"ת אבהע"ז סי' קכט) הביא הערה זו, וכתב שמה שאמרה התורה 'והיה אם לא תמצא חן' אינו לשון תנאי להתיר גרושין, אלא שדיבר הכתוב בהוה, כי מהיכי תיתי לגרשה אם נושאה חן בעיניו. אך ודאי שבין אם מגרש מאהבה ובין אם מגרש משנאה, הגט מועיל.

בערוך השולחן (אבהע"ז סי' קמה ס"א) הביא דברי הלבוש, וכתב באמת אין שום שאלה בזה, שלהסוברים (מל"מ גרושין פ"י הכ"א) שאפילו לדעת בית שמאי שלא יגרש אדם א"כ מצא בה דבר ערוה אין זה לא מצוה ולא חובה אלא עצה טובה בעלמא, פשיטא שיכול לגרש גם מאהבה. ואף ההחולקים על **המל"מ**, מ"מ הרי מבואר שכל דברי בית שמאי אינם אמורים אלא כשמגרשה בע"כ, אך כל שמגרשה ברצונה, יכול לגרשה אף אם לא מצא בה ערות דבר. ולכן גט מאהבה שהוא מרצון האשה מועיל אף לדעת בית שמאי.

[ראיה לכך שבתורה מצאנו גט שהוא ברצון האשה, הביא בשם גיסו הנצי"ב מוואלוז'ין שהרי דרשינן 'ושלחה' מלמד שהיא עושה שליח, ופשיטא שלא תעשה האשה שליח כשאינה חפיצה בגירושין. אך כתב שיש לדחות ראיה זו, שהרי אפשר לומר שמדובר שהוא שונאה והיא ג"כ שונאתו, ולכן היא עושה שליח, וטבע העניין כן הוא דכמים הפנים לפנים].

תירוץ זה על הערת הלבוש, כתב גם בשו"ת **עמק הלכה** (ה"ב סי' לא), והוסיף בשם תשובות השוב **משה** (סי' עו) שהתמרמר על דברי הלבוש הנ"ל שכתב דברים זרים להוציא דינים מדרשות הפסוקים, ולכן כתבו הפוסקים שאין לחוש בזה כלל לדניא. וע"ע בספר **ויקן יוסף** (מערכת גט סי' א-ד) שהאר"י בדברי הלבוש, עי"ש.

הוכחה ליסוד זה שמרצונה מועיל הגט בכל אופן גם לדעת בית שמאי הובא גם **בתורה תמימה** (דברים כד הערה יב) שכתב, נראה שכל זה מדובר כשמגרשה שלא לרצונה, אבל אם מגרש אותה ברצון שניהם, כגון כדי שלא תפול לפני יבם, או שהולך למדינת הים ולא תשאר עגונה, או שאינה יכולה לילד ממנו וכדומה, בודאי מותר לגרשה בלא כל סבה אחרת, וראיה לזה משום שאם כל עיקר גירושין לא יהיו אלא אלא מפני ערות דבר, א"כ הלא לא היתה התורה צריכה לפרש הפסול של גרושה לכהן, שהרי מוכרח שזונה היא, כיון שנתגרשה מפני ערות דבר וע"י עדים, שהרי מבואר בגמ' שכל מחלוקתם היא בזיווג שני, אבל בזיווג ראשון כולם מודים שיגרשנה רק במצא בה ערות דבר.

ועי"ש שביאר שההיתר לגרש אף אם רק הקדיחה תבשילו הוא בעיקר לטובתן ולזכותן וכבודן של בנות ישראל, כי אם היה מעיקר הדין שאין רשאים לגרש אך ורק משום ערות דבר, אז אפילו אם גרשה משום סיבה אחרת שבינו לבינה שאין בה משום גנאי וחסרון לה, היו אומרים העולם שמפני ערות דבר גירשה, וא"כ היה שמועתה רעה ולא היתה יכולה להנשא עוד, משא"כ אם גם אפשר שתתגרש מפני סיבות שונות שאין מגנות אותה.

כפתור

כל תנאי שא"א לקיימו בסופו והתנה עליו וכו' אינו אלא כמפליגה בדברים וכשר

'ה' אלוקי השמים וכו' ישלח מלאכו לפניך' (בראשית ד ז) הנה אברהם התנה עם אליעזר תנאי כפול עי"י (קידושין סא: ובפירש"י שם). והוא אמר שמא לא תאבה האשה, וכל תנאי שאין בידו לקיים הוי כמפליגו בדברים ואינו תנאי. ואיתא בגמ' דגיטין, וכ"ע ע"מ שתרד לתהום או תעלה לרקיע וכו' ע"ש, הוא כמפליגה בדברים וכשר הגט. והקשה בתוס' (ד"ה ע"מ שתעלה) הא איתא בב"מ (צד.) אם נתקיים התנאי הר"ז גט, ותימה היאך יכול לקיימו. וי"ל ע"י שם זהו דוחק. אבל לגבי אברהם הוי ע"י שם דבר פשוט, וזהו שאמר לו ה' ישלח מלאכו לפניו, ואז וודאי תאבה האשה לילך, וק"ל.

(חתם סופר החדש, חיי שרה)

אלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפנייהם ולא לפני עכו"ם

ע"פ משאחז"ל (שבת י.) כל הדין דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, כי המשפטים אעפ"י שהם דין הם המתקנת הדינין למעלה, כמ"ש יש דין למטה אין דין למעלה, לכך העולם קיים על הדין כמ"ש (תהילים פט ג) 'עולם חסד יבנה', ולכן נעשה כשותף למעשה בראשית, וזהו שאמר אשר תשים לפנייהם ואחז"ל לפנייהם ולא לפני דייני עכו"ם, כי המשפטים הם חסד לישראל וכתוב (משלי יד לד) 'חסד לאומים חטאת' לישראל כמ"ש חז"ל (רש"י שמות כא א) שהדין לפנייהם הוא מייקר שם אליהם ח"ו.

(פנים יפות, משפטים)

המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות

יש לומר מה שאמרו ז"ל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות, היינו אשתו ראשונה מזיווג ראשון הנ"ל שזכה לישא אותו אשה, ועתה ע"כ הרעו מעשיהם או הוא או היא, שאינו עוד בת זוגו. (ועיין לשון רש"י בחומש פסוק כי יקח איש אשה וגו' והיתה לאיש אחר, (דברים כד ב), 'ושנאה וגו' האיש האחרון' שאינו בן זוגו של ראשון, אפשר שכיון להנ"ל). וידוע שלא לן אדם בירושלים וחסאו בידו שהתמיד כיפר בכל יום על כל עוונותיהם (במדבר רבה כא יט), ועל כרחך בדעשה תשובה גם כן דאל"ה זבח רשעים תועבה, ואם כן הוי כולם כיום הולדם, וזה שגרש אשתו ע"כ שלא עשה תשובה ולא כיפר עליו התמיד, ולזה המזבח מוריד עליו דמעות על שלא יכול לפעול פעולתו כהוגן.

(שו"ת חתם סופר חלק ז סימן לד)

גט המעושה בישראל וכו'

גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת ועשינו לה' אלקינו וגם מקננו ילך עמנו וכו' כי ממנו נקח לעבוד את ה' (שמות יכה-כו) נראה לפענ"ד דהנה הצאן היה להמצריים יראתם שעבדו להם, כמבואר במקרא (שמות ח כב) 'הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם' וכי כן אין לקחת צאן מצרים לזבחים ועולות כי נאסרו לגבוה, אולם קי"ל נכרי מבטל ע"ז שלו בעכ"ח, (עבודה זרה מג.) והנה מצאנו לשון עשיה במובן כפיה, כדתנו במתני' (גיטין פח") גט מעושה, ר"ל בחזקה בעכ"ח. ומעתה י"ל שזהו כוונת הקרא גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת, ואי משום שהם אלילי מצרים ואסורים להקרבה, ע"ז אמר ועשינו לה', וע"י כפיה בעכ"ח שיבטלו המצריים יהיו ראויים ומוכשרים להקרבה, ונכון.

(חשב סופר, בא)

כולם לומדים... בעוז והדר!

הגמרא היחידה
שיש בה:

יותר הבנה
יותר בהירות
יותר מתיקות

ב"שפה ברורה" משננים טוב יותר

"במותבתא" לומדים טוב יותר

נכשיו מצנינים שים
שבד, ברורה
"עוז והדר"

"לקראת הופעת מסכת
קידושיין" מבצע משולב

רוכשים מגני לגמרא 'שפה ברורה', ומקבלים עם תחילת לימוד המסכת
כרך מהודר המכיל את כל המסכת! ובנוסף מקבלים חוברות גמרא
'שפה ברורה' (30 דף כל חוברת), באותה מתכונת, לשינון בדרכים.

מחיר מיוחד גם בחנויות לערכה משולבת, כרך עם חוברת.

מגני משולב במחיר מיוחד:
36 ₪ לחודש פורמט הגדול (31 ס"מ)
30 ₪ לחודש פורמט פנינים (26 ס"מ!!!)

שימונה ספרים נפתחים

מישנת המועדים לכל חג ומועד

עשיית וערי"כ

פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 ילקוט מפרשים החדש
 הלכות רב אלפס
 מתיבתא - ביאורי רש"י
 מתיבתא - ביאורי התוספות
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא - אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - תמצית הדף
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 אגרת התשובה
 יסוד התשובה

ראש השנה

פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 ילקוט מפרשים החדש
 הלכות רב אלפס
 מתיבתא - ביאורי רש"י
 מתיבתא - ביאורי התוספות
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא - אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - תמצית הדף
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 אגרת התשובה
 יסוד התשובה

חודש הרחמים והסליחות

הלכה
 מטה אפרים
 משנ"ב המבואר
 ערוך השולחן
התעוררות ומוסר
 שערי תשובה לרבני זינה
 נתיב התשובה למהר"ל מפראג
 סדר חיים
 שני לוחות הברית
 יסוד ושורש העבודה
דרוש וחסידות
 קדושת לוי
 עבודת ישראל
 דרשת חתם סופר המבואר
 בני יששכר

סוכות

משניות
 מתיבתא
 רמב"ם
 מפרשי יד החזקה
 משנ"ב המבואר
 ערוך השולחן
 שו"ע הרב
 מתיבתא - שמוחת בית
 השואבה
 מגילת קהלת

ארבעה מינים

תלמוד בבלי המבואר
 מתיבתא -
 פרק ג' ממוסכת סוכה
 פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 ילקוט מפרשים החדש
 הלכות רב אלפס
 הלכות לולב להראב"ד עם
 השגות הרמב"ן
 ביאורי רש"י
 ביאורי התוספות
 ילקוט ביאורים
 אליבא דהלכתא ומניי הלכה

יום כיפור

משניות מסכת יומא
 תלמוד בבלי המבואר
 מתיבתא
 פסקי הרא"ש
 חידושי הלכות מהרש"א
 מתיבתא - ילקוט ביאורים
 מתיבתא אליבא דהלכתא
 ומניי הלכה
 מתיבתא - כתפור ופרח
 יד החזקה להרמב"ם
 מפרשי יד החזקה

הושענא רבה ושמחת תורה

הלכות מורידי הגשם
 פניי המועדים
 יסוד ושורש העבודה
 בני יששכר
 זוהר על שמחת תורה
 דרשת חתם סופר

חומש אור החיים המבואר
 משנ"ב המבואר
 ערוך השולחן
 תפארת שלמה
 מתיבתא על הו"ד
 פירוש הושענא

קהלת

מלוא העומר
 נחל אשכול
 תעלומות חכמה
 תרגום על קהלת
 הדר עזר

מדרש רבה
 רש"י
 אבן עזרא
 ספורנו
 דברים טובים להאלישיך
 כתפור ופרח

המתנה האידיאלית לכל אחד לכל חג

מוקד הזמנות:

1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה

רוכשים מנוי לחיילים של תורה!

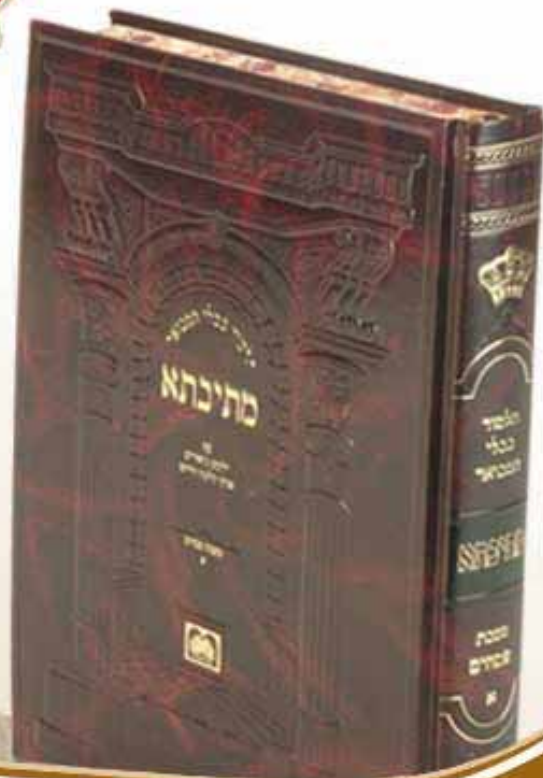
הצטרף לרבבות מנויי מהדורת 'מתיבתא' ותחוש מחויבות להשלים את חוק לימודיך בעזרת 'מתיבתא' תוכל לענות בחיוב על השאלה "קבעת עיתים לתורה?"

**בין אם החברותא נמצא ובין אם לא-
אתה תמיד לומד**

מתיבתא

הביאור הברור והמקיף ביותר!

נערך ע"י צוות ענק של ת"ח מופלגים בסגנון צח ורהוט

מוקד הזמנות:

1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

להגדיל תורה ולהאדירה